
Informe sobre l'accessibilitat als museus de la Comunitat Valenciana

Autor: Css. Promoció Cultural
Aprovació: Ple, 24 maig 2021

El febrer del 2008 el Consell Valencià de Cultura va aprovar un informe sobre l'aparcament accessible als museus de la Comunitat Valenciana. Tretze anys després hem considerat oportú ampliar l'estudi a la situació dins dels museus i des d'un punt de vista transversal del concepte d'accessibilitat.

Des dels darrers anys del segle passat, l'accessibilitat ja no és considerada com un aspecte més o menys intens de l'acció social o els serveis socials, sinó que és entesa com un pressupost essencial per a l'exercici dels drets fonamentals que assisteixen als ciutadans amb diversitat funcional. Actualment percebem l'accessibilitat com una qüestió horitzontal que afecta l'entorn físic i, a més, als àmbits socioculturals, a l'educació, a la informació i a les comunicacions, perquè les persones amb diversitat funcional puguen gaudir plenament de tots els drets i les llibertats fonamentals.

Així ho han reconegut i proclamat les Nacions Unides, en la Declaració Universal de Drets Humans i en els Pactes Internacionals de Drets Humans: «tota persona té els drets i llibertats enunciats en estos instruments sense cap distinció».

La millora de la qualitat de vida de tota la població, específicament de les persones amb diversitat funcional, mobilitat reduïda o qualsevol altra limitació, hauria de ser un dels objectius prioritaris dels poders públics.

LEGISLACIÓ

La **Constitució de 1978** proclama el principi d'igualtat (art. 14). A més a més, en l'article 9.2 declara: «Correspon als poders públics promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguen reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedisquen o en dificulten la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social». L'article 49 es refereix específicament als disminuïts físics, sensorials i psíquics, i exigeix als poders públics que els presten l'atenció especialitzada que requerisquen i els emparen especialment en el gaudi dels drets.

Així mateix, el nostre **Estatut d'Autonomia** (art. 10.3) ordena a la Generalitat garantir «en tot cas a tota persona afectada de discapacitat, el dret a les prestacions públiques necessàries per a assegurar la seua autonomia personal, la seua integració socioprofessional i la seua participació en la vida social de la comunitat»; i especifica: «**La Generalitat** procurarà a

les persones afectades de discapacitat la seua integració per mitjà d'una política d'igualtat d'oportunitats, mitjançant mesures d'acció positiva, i **garantirà l'accessibilitat espacial de les instal·lacions, edificis i servicis públics.**» (art.13).

D'acord amb això, i tenint en compte que el creixent envelliment de la població està convertint l'accessibilitat de l'entorn en una necessitat sentida cada vegada més per un major nombre de persones, les administracions públiques van emprendre en les últimes dècades del segle passat un procés de millora de les condicions d'accessibilitat per a les persones amb diversitat funcional o mobilitat reduïda en l'entorn urbà, en l'habitatge i els mitjans de transport, eliminant barreres arquitectòniques per a facilitar l'autonomia d'estes persones.

Tot i això, les físiques no són les úniques barreres que troben les persones amb diversitat funcional: per a participar en igualtat de condicions en els àmbits socials i culturals cal eliminar també altres entrebancs. La legislació de la Comunitat Valenciana dels últims anys s'ha fet ressò d'esta desigualtat i de la necessitat de combatre-la i ha apostat per fomentar amb una actitud decidida, la integració social i la millora de la qualitat de vida de les persones amb qualsevol mena de discapacitat.

La **Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació**, en el preàmbul diu: «(...) Tots els ciutadans i les ciutadanes, sense discriminació possible, tenen dret a gaudir en condicions d'igualtat, no tan sols dels espais urbans sinó també de les **àrees de relació social i cultural**, sense oblidar, per la seua importància capital, la incorporació al món laboral, sense que la seua impossibilitat d'adaptació al marc físic ho impedisca»

A més l'article 18 mana que «cada Conselleria en l'àmbit de les seues competències (...) haurà d'establir un pla d'eliminació de barreres. Per a l'execució d'aquest pla es reglamentaran els terminis màxims. Així mateix haurà de reservar un percentatge del seu pressupost per a incentivar l'eliminació gradual de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació.»

I l'article 20, pel que fa als edificis existents estableix que «les actuacions sobre aquests edificis han de fomentar l'obtenció d'un nivell d'accessibilitat practicable i, si és el cas, adaptat, per als tipus d'edificis detallats reglamentàriament i amb l'ordre de prioritat que s'establisca».

El Govern d'Espanya, al seu torn, mitjançant la **Llei 51/2003 d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat** va establir unes condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a garantir la igualtat d'oportunitats a les persones amb discapacitat.

Per al desplegament normatiu d'esta llei es va aprovar el **RD 505/2007**, que determinava les condicions d'accessibilitat i no-discriminació per a l'accés i utilització dels espais públics urbanitzats i edificacions.

Així mateix, cal destacar la **Llei 27/2007 per la qual es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.**

També és un referent en matèria d'accessibilitat la **Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat i el seu Protocol Facultatiu, aprovats el 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificats per Espanya el 2008.** Considera les persones amb discapacitat com a subjectes titulars de drets, i els poders públics estan obligats a garantir que l'exercici d'eixos drets siga ple i efectiu.

Per a adaptar la normativa espanyola a esta Convenció s'ha modificat la normativa existent en la matèria:

El **RD 173/2010** modifica el Codi Tècnic d'Edificació (CTE) en matèria d'accessibilitat i no-discriminació de les persones amb discapacitat.

La **Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social** (Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre) refon i harmonitza tres lleis anteriors: la Llei 13/1982 d'integració social de les persones amb discapacitat, la Llei 51/2003 d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, i la Llei 49/2007 per la qual s'estableix el règim d'infraccions i sancions en matèria d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

Per una altra banda, la Unió Europea va aprovar l'**Estratègia europea sobre discapacitat 2010- 2020**, perquè totes les persones amb diversitat funcional gaudisquen dels seus drets i participen en igualtat de condicions en l'economia i en la societat europees.

La normativa estatal, les directrius internacionals i el caràcter evolutiu de l'accessibilitat demanaven una revisió de la norma autonòmica. Així el 2019, el Consell de la Generalitat Valenciana va aprovar el **Decret 65/2019**, de 26 d'abril, **de regulació de l'accessibilitat en l'edificació i en els espais públics**, que es va aprofitar també per a contemplar àmbits que no s'havien inclòs, com ara els espais públics naturals (capítol II), i per a crear el Comité Tècnic d'Accessibilitat (disposició addicional segona).

En este decret s'estableixen unes úniques condicions bàsiques d'accessibilitat que seran exigibles en tots els edificis i espais públics nous perquè siguen plenament accessibles. De la mateixa manera estes condicions són aplicables en les intervencions que es fan en els edificis i en els espais públics existents.

En alguns casos, quan hi haja una incompatibilitat o inviabilitat urbanística, tècnica o econòmica per a aplicar les condicions d'accessibilitat establides, es podran adoptar criteris de flexibilització justificats recurrent a les toleràncies admissibles que permeten el grau més gran possible d'adequació efectiva a eixes condicions.

El decret 65/2019 també exposa el criteri a seguir per a adequar les edificacions i espais públics existents que siguen susceptibles d'ajustos raonables a la normativa bàsica d'accessibilitat.

De l'estudi de la normativa exposada es desprén el caràcter evolutiu de l'accessibilitat, que comporta la necessitat que les normes es revisen periòdicament per a adequar-les als avanços que puguen donar-se en esta matèria.

Actualment s'està redactant una Llei d'accessibilitat universal i inclusiva, hi ha un avantprojecte de llei. El Govern l'ha anunciada com «un repte social que farà de la Comunitat Valenciana un territori plenament inclusiu (...) que promocionarà i garantirà els drets de la ciutadania per a accedir en condicions d'igualtat als béns, servicis i coneixements d'ús públic», i ha avançat que es tracta d'una llei transversal i que «el seu desenvolupament es complementarà amb la conscienciació social, la formació de les i els professionals i la coordinació entre les administracions.»

Si esta llei en projecte, i el desplegament que se'n faça, realment té en compte tots els col·lectius de persones amb diversitat funcional, siga física, intel·lectual o sensorial, i serveix per a l'eliminació de les barreres de tota mena, la Comunitat Valenciana serà pionera en accessibilitat i integració.

REQUISITS PER A L'ACCESSIBILITAT

El repertori de requisits per a garantir l'accessibilitat és molt divers segons la classe de discapacitat que es patisca, cada col·lectiu té unes necessitats específiques.

Podem exposar d'una manera esquematitzada que, per a garantir l'accessibilitat als museus i altres instal·lacions expositives, s'han de complir les **condicions funcionals i de dotació d'elements accessibles** que s'estableixen a continuació:

Places d'aparcament: una plaça accessible per cada 50 places d'aparcament o fracció, fins a 200 places, i una plaça accessible més per cada 100 places addicionals o fracció, totes senyalitzades i de les dimensions establides: disposarà d'un espai annex d'aproximació i transferència, lateral d'amplada 1,20 m si la plaça és en bateria, i es poden compartir per dos places contigües, i del darrere de longitud 3,00 m si la plaça és en línia.

Cal garantir l'accés des de l'aparcament a l'entrada de l'edifici de manera autònoma i segura. Haurà d'estar situada pròxima a l'accés de vianants a l'aparcament i comunicada amb este mitjançant un itinerari accessible (amb les exigències legals per a salvar els desnivells, si és el cas, espais de gir i amplària lliure de pas).

Entrada principal: Itinerari accessible: que comuniqui la via pública amb l'interior de l'edifici. Porta de ≥ 90 cm.

Si hi haguera desnivell, per tractar-se d'un edifici protegit o de construcció anterior, haurà de salvar-se amb una rampa accessible o ascensor, ambdós de les dimensions i espais per a gir establits en la normativa de seguretat d'ús i accessibilitat.

Les entrades accessibles a l'edifici han d'estar senyalitzades amb el símbol internacional d'accessibilitat (SIA), complementat, si és el cas, amb una fletxa direccional.

Accessibilitat entre plantes de l'edifici: ascensor accessible o rampa accessible.

Els ascensors, de les mides mínimes per a considerar-se «accessible», han de proporcionar informació sonora i escrita sobre la planta i situació, i amb les indicacions escrites en braille i en macrocaràcters en alt relleu, a una altura entre 0,80 i 1,20 m, del número de planta en el costat dret en sentit sortida de la cabina; també cal un sistema de comunicació amb l'exterior per videoconferència.

Els ascensors accessibles s'han de senyalitzar mitjançant el símbol internacional d'accessibilitat (SIA).

Accessibilitat en les plantes: cada planta disposarà d'un itinerari accessible que comuniqui l'entrada, l'ascensor o la rampa amb les zones d'ús públic.

Les portes han de tindre una amplària lliure de pas de ≥ 80 cm. Els mecanismes d'obertura i tancament cal que estiguen situats a una altura entre 0,80 i 1,20 m, de funcionament a pressió o palanca i maniobrables amb una sola mà, o que siguen automàtics. L'espai horitzontal lliure de l'escombrada de les fulles en les dos cares de les portes tindrà un diàmetre d'1,20 m.

La col·locació de plans esquemàtics amb un alt contrast visual i en relleu en les diferents dependències i plantes del museu facilitarà el reconeixement dels espais i la seua distribució.

La il·luminació ha de facilitar l'orientació puntual dins de les sales a les persones amb problemes visuals.

Lavabos accessibles: és obligatori 1 lavabo accessible per cada nucli de servicis higièncs, i s'incrementarà 1 per cada 10 unitats o fracció. Poden ser d'ús compartit per a dones i hòmens.

Les cabines han de tindre un diàmetre d'1,50 m lliures d'obstacles i les portes han de ser corredisses o abatibles d'una amplària mínima de 0,80 m. Disposaran de barres de suport i de mecanismes o accessoris diferenciats cromàticament de l'entorn. A més, tindran un lavabo amb una altura de 70 cm i una profunditat de 50 cm. Hi haurà dos barres de suport, una a cada costat del vàter, que tindran un diàmetre de 30 a 40 cm de gruix, i estaran situades a una altura de 70 a 75 cm.

No pot haver-hi il·luminació amb temporitzador.

Cal un dispositiu per a comunicar la necessitat d'assistència; així, s'ha de posar un polsador accessible perquè les persones que necessiten ajuda puguen sol·licitar-la.

Els interruptors, els dispositius d'intercomunicació i els polsadors d'alarma han de ser mecanismes accessibles.

Els lavabos accessibles hauran d'estar senyalitzats mitjançant SIA, complementat, si és el cas, amb una fletxa direccional. A més, s'han de senyalitzar amb pictogrames normalitzats de sexe en alt relleu i contrast cromàtic, a una altura entre 0,80 i 1,20 m, al costat del marc, a la dreta de la porta i en el sentit de l'entrada.

Bandes senyalitzadores visuals i tàctils: han de ser de color contrastat amb el paviment, amb relleu d'altura 3 ± 1 mm en interiors i 5 ± 1 mm en exteriors. Per senyalitzar l'inici d'escales, han de tindre 80 cm de longitud en el sentit de la marxa; d'amplària, la de l'itinerari, i estries perpendiculars a l'eix de l'escala. En els replanells de planta de les escales s'hi ha de disposar una franja de paviment visual i tàctil en l'inici dels trams. Les exigides per senyalitzar l'itinerari accessible fins a un punt de crida accessible o fins a un punt d'atenció accessible, han de ser d'estries paral·leles a la direcció de la marxa, i d'amplària, 40 cm.

A més hi ha d'altres elements que no són preceptius però són de gran ajuda per a les invidents o sordes:

Franja guia de direcció: s'utilitza per a oferir a la persona amb deficiència visual una possibilitat de direcció dins de l'entorn que la rodeja. La franja guia crea un itinerari orientatiu pel qual la persona pot desplaçar-se i arribar a una zona d'interés per a ella. Ha de disposar-se de manera paral·lela a la direcció de la marxa. Seran ininterrompudes des del seu inici fins a la zona d'interés (punt d'informació, ascensors, escales, taquilles, pas de vianants, etc.). Si cal salvar desnivells, la franja guia hi continuarà, sense intervals, realitzant un itinerari continu i orientatiu. La franja guia ha de tindre, en exteriors, una amplària de 120 cm perquè pugua ser detectada i seguida fàcilment; en interiors pot tindre una amplària menor. El paviment serà tàctil amb estries i es col·locarà de manera paral·lela a la direcció de la marxa, amb coloració diferent i ben contrastada amb la resta del paviment circumdant.

Es recomana la seua implantació en tots els edificis públics pertanyents a l'administració local, regional, provincial, autonòmica i de l'Estat, i en aquells edificis públics d'interés general que continguen grans vestíbuls, i on existisca una gran distància entre els accessos i el punt d'atenció al públic o zona d'interés més pròxima.

Plaques d'orientació: Són plaques que ajuden les persones amb ceguesa a orientar-se en l'entorn on es troben i els mostra la direcció a prendre per a arribar al seu destí. Es col·locaran: 1) En l'arrancada de les escales i rampes, justament en la vora lateral interna dels passamans, de tal forma que en agafar-se i anar lliscant la mà, la gemma dels dits entre en contacte amb esta placa, produint-s'hi una interacció. 2) En cada pis, a banda i banda de l'ascensor, si n'hi haguera, el número que identifique la planta en alt relleu contrastat, amb una dimensió mínima de 10 x 10 cm i a una altura de 140 cm, des del paviment. Estes plaques proporcionen informació a les persones amb problemes visuals sobre la zona on es troben i, en el cas d'escales o rampes, la direcció cap a on els condueixen. La informació que contenen es retolarà en sistema braille i la numeració en alt relleu.

Audioguies: a més de la informació que proporcionen a qualsevol visitant, són de gran ajuda per a les persones invidents.

Informació en braille: fonamental en les indicacions per a la mobilitat però també en els continguts del museu.

Llengua de signes: els museus públics més representatius haurien de disposar de guies amb coneixement bàsic de llengua de signes o acompanyament d'un intèrpret de llengua de signes.

Seria desitjable la presència constant d'informació en braille, en macrocaràcters, cintes d'àudio o DVD amb informació subtitulada i sonora i recursos tècnics que afavoriren l'accessibilitat a la informació als usuaris de pròtesis auditives.

També caldria tindre en compte les persones amb **paràlisi cerebral**, amb **discapacitat intel·lectual** i les que pateixen **discapacitats múltiples**; totes elles necessiten adaptacions, suports i recursos addicionals, pel que fa a la inclusió física i, sobretot, comunicativa.

Els problemes d'accessibilitat no afecten només a uns col·lectius determinats de persones amb diversitat funcional. Pensem en la gent major que té dificultat per a pujar escales o salvar bordells, en les famílies amb carrets, en les persones que de manera transitòria porten croses...

Quan ens trobem en una d'estes circumstàncies ens resulta més fàcil solidaritzar-nos amb aquells que pateixen els obstacles de manera permanent. Eixos obstacles físics es converteixen en barreres que impedeixen o dificulten l'accés a la informació, al gaudi dels servicis i els béns culturals, i esdevenen en discriminació.

LA PERCEPCIÓ DE LES ASSOCIACIONS DE PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL

És molt convenient a l'hora de fer un diagnòstic sobre el grau d'accessibilitat dels museus valencians conèixer la percepció de les persones usuàries que tenen alguna discapacitat, física o sensorial.

Així el *Comité de entidades representantes de personas con discapacidad de la Comunitat Valenciana (CERMI)* considera que «un museu (com la resta dels edificis públics) ha de permetre que totes les persones, amb discapacitat o no, puguen accedir-hi, puguen circular per les seues instal·lacions, accedir als seus servicis i participar en totes les activitats que s'organitzen en igualtat de condicions.

La museologia inclusiva és un dret de totes les persones, és justa, és rendible socialment i econòmicament, enforteix la imatge de qualitat i prestigi de la nostra Comunitat i reforça la seua valoració social, i és competitiva, perquè s'adapta al present i, sobretot, al futur, ja que hem de tindre en compte l'envelliment progressiu de la població de la Comunitat Valenciana.

I hem de considerar que les barreres no existeixen, les creem quan dissenyem (siga arquitectura o museografia), i és quan ens veiem obligats a adaptar un edifici o una museografia ja executats quan venen els sobre costos.

Podem també parlar de la discapacitat emocional que es provoca quan un museu no és accessible en el seu espectre global, ja que sense eixa accessibilitat estem transmetent solament la pell de les coses i no el tot que comporta un museu.

Encara que els museus siguen espais singulars, únics, això no els eximeix de complir i adaptar-se a eixes demandes socials; per contra, tenen l'obligació de fer-ho anticipant els desitjos del grup i materialitzant l'esperit de la futura llei d'accessibilitat.»

La **Fundació per a la Supressió de les Barreres de la Comunicació** té publicada una Guia d'accessibilitat per a **persones sordes** en les indústries culturals on posen de manifest que «les persones sordes i amb discapacitat auditiva necessiten, fonamentalment, respostes en matèria d'inclusió comunicativa, elements facilitadors de senyalització visual i una informació que responga a les seues necessitats tant des del punt de vista qualitatiu com quantitatiu, sobretot, en el tractament dels continguts. És un grup molt heterogeni, en funció de les característiques individuals i del sistema de comunicació emprat (llengua oral / llengua de signes). Per tant, per a respondre a esta heterogeneïtat i possibilitar l'accés a la comunicació en els servicis i programes d'oci de manera que puguen participar plenament, cal disposar de recursos tècnics i/o humans, segons requerisquen suports visuals i/o auditius».

Susan Plann, professora de la Universitat de Califòrnia, UCLA, en el llibre *Una minoria silenciosa*, considera que la comunitat sorda resulta ser la minoria lingüística més recent d'Espanya i la seua història constitueix un cas palpable d'opressió d'una minoria per

part d'una majoria. L'autora es planteja la següent qüestió: per què les persones sordes no són comparables als parlants de qualsevol llengua cooficial, i fixa en 10.000 els usuaris de la Llengua de Signes Espanyola, als quals «no se'ls garanteix ni el dret a conèixer i usar la llengua de la seua comunitat, ni el dret a rebre l'educació en la seua llengua materna».

Els espais culturals, en general, no estan pensats per a les **persones invidents o amb altres discapacitats visuals**. Per tal de facilitar-los l'accessibilitat, l'ONCE ha desenvolupat un programa d'accés al Patrimoni cultural i natural buscant que, en la visita a museus, monuments, parcs naturals i altres espais, ja siga per motius d'estudi com d'oci, la discapacitat visual no constituïska una barrera insalvable. Per a aconseguir-ho, es duen a terme una sèrie d'actuacions adaptades a cada cas i orientades a conciliar dos principis bàsics: que les persones cegues necessiten tindre un contacte directe amb els objectes per a facilitar la seua exploració a través del tacte, i que, a l'hora de programar continguts, cal tindre en compte la conservació dels materials.

En tots els casos, estes intervencions sempre parteixen d'un projecte d'accessibilitat previ, on es valoren i estudien les mesures que cal prendre perquè siguen realment efectives, i es desenvolupen en el marc d'un conveni de col·laboració on es detallen els compromisos que s'adquireixen, així com les actuacions que assumeix cadascuna de les institucions que el signen.

ESTUDI DE LA SITUACIÓ ACTUAL ALS MUSEUS VALENCIANS

Per a l'estudi s'ha fet una selecció de 37 museus de la Comunitat Valenciana: els museus més importants i alguns museus municipals, tot intentant cobrir la totalitat del territori, ciutats grans i pobles de les tres províncies.

Museu de Belles Arts de València, Institut Valencià d'Art Modern-IVAM, Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries 'González Martí', Museu de les Ciències 'Príncepe Felipe', L'Oceanogràfic, Museu Valencià de la Il·lustració i la Modernitat, Museu de Prehistòria de València, Museu Arqueològic de l'Almoina (València), Bombas Gens Centre d'Art (València), Museu Catedralici de València, Museu Faller (València), Museu de la Setmana Santa Marinerà (València), Museu del Corpus Casa de les Roques (València), Museu de Ceràmica (Manises), Museu del Vi (Requena).

Museu Arqueològic Provincial d'Alacant-MARQ, Museu de Belles Arts Gravina-MUBAG, Museu de la Universitat d'Alacant-MUA, Museu Arqueològic i d'Història d'Eix-MAHE, Museu Monogràfic de l'Alcúdia (Sant Vicent del Raspeig), Llotja del Peix (Alacant), Centro Cultural Las Cigarreras (Alacant), Museu de la Mar (Dénia), Museu Valencià del Joguet (Ibi), Museu Arqueològic de Dénia, Museu dels Joguets de Dénia, Museu Etnològic de Dénia.

Museu de Belles Arts de Castelló, Parc Cultural Valltorta-Gassulla (Tírig), Museu d'Art Contemporani de Vilafamés, Planetari de Castelló, Museu de Medallística 'Enrique Giner' (Nules), Museu del Taulell 'Manolo Safont' (Onda), Museu de la Mar (Peníscola), Museu Temps de Dinosauris (Morella), Museu d'Història de Nules, Museu d'Història i Arqueologia d'Onda.

Els vam enviar un qüestionari amb els ítems següents:

- Aparcament propi o pròxim o places per a persones amb diversitat funcional pròximes.
- Entrada: sense obstacles, rampa reglamentària.
- Ascensors adaptats
- Amplària de les portes
- Informació en braille
- Canvi de textura de paviment per a invidents
- Recursos llengua de signes
- Recorreguts d'evacuació amb amplària suficient en funció de l'aforament

De les dades recollides es desprén que un percentatge alt dels museus valencians ha adaptat els seus espais pel que fa a les barreres de mobilitat, llevat de les que afecten les persones invidents:

- L'accés principal és accessible en el 95% dels casos. No hi ha obstacles o s'han salvat amb rampes reglamentàries.
- L'amplària de les portes és la reglamentària (+ 80 cm) en el 97 % dels museus.
- Els ascensors només estan adaptats en el 39%
- Els lavabos compleixen la normativa d'accessibilitat en el 68% dels museus.
- El 74% tenen recorreguts d'evacuació amb amplària suficient en funció de l'aforament.
- Canvi de textura de paviment per a invidents només hi ha en un museu.

Pel que fa a l'aparcament, el 45% tenen aparcament propi o un pàrquing públic a pocs metres i el 65% tenen places per a persones amb mobilitat reduïda.

Cal tindre en compte que molts museus estan en els nuclis antics de les ciutats i s'ubiquen en edificis històrics, amb la qual cosa ja ens trobem amb problemes d'accés abans d'arribar a l'edifici i, quan hi arribem, les característiques de l'immoble i la protecció que se li ha atorgat fan que les solucions per a l'accessibilitat hagen sigut molt difícils d'implantar i resulten, en el millor dels casos, insuficients.

L'avaluació és clarament deficient si atenem als continguts:

Només un 13% té informació en braille, i el 5% està en procés d'implantació. A més un museu té una ruta tàctil que permet a les persones invidents fer un recorregut.

Sols el 15,7% dels museus valencians disposen de recursos en llengua de signes i el 13% està en procés d'implantació.

Cal destacar el Museu d'Arqueologia d'Alacant, MARQ, per l'excel·lència en matèria d'accessibilitat, que ha rebut set premis i reconeixements de Telefònica, l'ONCE i la Universitat Miguel Hernández per la seua tasca d'integració, sobretot de les persones invidents.

CONCLUSIONS

- Tot i valorar molt positivament els avanços en les últimes dècades, tant pel que fa a la normativa aprovada com a l'eliminació efectiva de barreres de mobilitat, l'accessibilitat als museus de la Comunitat Valenciana encara té un camí llarg per recórrer. Encara estem lluny d'aconseguir una cultura inclusiva que garantisca el gaudi dels servicis i els béns culturals a tots els valencians en igualtat de condicions.
- Actualment estem encara en la via de l'**accessibilitat**: afrontem el problema quan el treball està finalitzat; és llavors quan decidim fer-lo accessible. L'objectiu ha de ser la **inclusió**: considerar esta qüestió des de l'origen de la proposta.
- L'adaptació dels museus perquè siguen accessibles a les persones invidents i sordes és molt deficient.
- La cultura pot constituir una ferramenta d'inclusió.

RECOMANACIONS

- a) Que les Corts Valencianes aproven la Llei d'accessibilitat universal i inclusiva (en procés d'elaboració).
- b) Que s'aprove un pla per a adaptar les institucions culturals públiques a les necessitats d'accessibilitat física, sensorial i intel·lectual i es dediquen els recursos necessaris en els pressupostos de les diferents administracions i de l'1,5% cultural.
- c) Que el pressupost de la Generalitat Valenciana incloga línies d'ajuda finalistes als ajuntaments i a les entitats culturals privades sense ànim de lucre per a fer els seus espais més accessibles.
- d) Que s'establisquen mesures i estàndards de qualitat reals en l'accessibilitat de continguts. En la creació o adaptació de nous espais culturals cal adoptar els principis de «disseny universal», perquè puguen ser usats per totes les persones sense necessitat d'adaptació. Cal dedicar una atenció especial a l'accessibilitat de les persones cegues i sordes als continguts dels museus, per la manca evident que es desprèn de les dades d'este informe.

- e) Que es facilite l'accés als museus dels voluntaris que acompanyen les persones amb diversitat funcional, sense un cost afegit d'entrada, i que els museus que tinguen zones àmplies d'aparcament o pàrquings públics a prop augmenten les places per a les persones amb mobilitat reduïda.
- f) Que s'incloga en els currículums dels estudis de Gestió Cultural, Museografia, Arquitectura, Disseny i d'altres el concepte de **cultura inclusiva**. Així mateix, cal crear programes de formació per als professionals del sector cultural, perquè tinguen en compte la diversitat funcional i l'accessibilitat com a part intrínseca del treball.
- g) Que es demane col·laboració a les associacions de persones amb diversitat funcional (CERMI, ONCE, FESORD...) en l'elaboració dels continguts dels museus i d'altres espais culturals implantant estratègies de cooperació institucional.
- h) Que es fomenti l'ocupació de persones amb diversitat funcional en museus i altres espais culturals.

Este informe es remetrà a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport; a la Conselleria de Política Territorial, Obres Públiques i Mobilitat; a l'Institut Valencià de Cultura; a les associacions CERMI, ONCE i FESORD; a les universitats valencianes, i als museus que han participat amb l'aportació de dades. Així mateix, es demanarà a la Direcció General de Cultura i Patrimoni que el faça arribar a tots els museus de la Comunitat Valenciana.

BIBLIOGRAFIA

CERMI. Ocio, cultura y deportes

VVAA. FERREIRO LAGO, E. (redacción y coordinación) *Guia de accesibilidad para personas sordas en las industrias culturales*. 2013. Fundación CNSE

CERMI. Manifiesto por un ocio inclusivo.

www.cermi.es/sites/default/files/docs/colecciones/ocioinclusivo.pdf

Susan Plann. *Una minoría silenciosa*. 2004. Fundación CNSE